

Audiència. Benet XVI parla del llibre d'oració per excel·lència

Benet XVI, en aquesta audiència se centra en el que anomena el llibre dels Salms llibre d'oració per excel·lència.

30/07/2011

Estimats germans i germanes,

En les catequesis anteriors ens centrem en algunes figures de l'Antic Testament particularment

significatives per a la nostra reflexió sobre l'oració. Vaig parlar d'Abraham, que intercedeix per les ciutats estrangeres; de Jacob, que en la lluita nocturna rep la benedicció; de Moisès, que invoca el perdó per al seu poble; i d'Elies, que prega per la conversió d'Israel. Amb la catequesi d'avui vull iniciar una nova etapa del camí: en lloc de comentar episodis particulars de personatges en oració, entrarem en el «llibre d'oració» per excel·lència, el llibre dels Salms. En les pròximes catequesis llegirem i meditem alguns dels Salms més bells i més arrelats en la tradició orant de l'Església. Avui vull introduir-los parlant del llibre dels Salms en conjunt.

El Salteri es presenta com un «formulari» d'oracions, una selecció de cent cinquanta Salms que la tradició bíblica dóna al poble dels creients perquè esdevingui la seva pregària, la nostra pregària, la nostra

manera d'adreçar-nos a Déu i de relacionar-nos amb ell. En aquest llibre troba expressió tota l'experiència humana amb les seves múltiples facetes, i tota la gamma dels sentiments que acompanyen l'existència de l'home. En els Salms s'entrellacen i s'expressen alegria i patiment, desig de Déu i percepció de la pròpia indignitat, felicitat i sentit d'abandonament, confiança en Déu i dolorosa solitud, plenitud de vida i por a morir. Tota la realitat del creient conflueix en aquestes oracions, que el poble d'Israel primer i l'Església després van assumir com a mediació privilegiada de la relació amb l'únic Déu i resposta adequada a la Revelació en la història. Pel que fa a oracions, els Salms són manifestacions de l'esperit i de la fe, en les quals tots ens podem reconèixer i on es comunica l'experiència de particular proximitat a Déu a la qual som cridats tots els homes. I tota la

complexitat de l'existència humana es concentra en la complexitat de les diferents formes literàries dels diversos Salms: himnes, lamentacions, súpliques individuals i col·lectives, cants d'acció de gràcies, salms penitencials i altres gèneres que es poden trobar en aquestes composicions poètiques.

Nogensmenys aquesta multiplicitat expressiva, hom pot identificar dos grans àmbits que sintetitzen la pregària del Salteri: la súplica, vinculada a la lamentació, i la lloança; dues dimensions relacionades i gairebé inseparables. Perquè la súplica està animada per la certesa que Déu respondrà, i això obre a la lloança i a l'acció de gràcies; i la lloança i l'acció de gràcies surten de l'experiència d'una salvació rebuda, que suposa una necessitat d'ajuda expressada en la súplica.

A la súplica, el qui prega es lamenta i descriu la seva situació d'angoixa, de perill, de desolació o, com en els Salms penitencials, confessa la seva culpa, el seu pecat, demanant d'ésser perdonat. Exposa al Senyor el seu estat de necessitat confiant a ser escoltat, i això implica un reconeixement de Déu com a bo, desitjós del bé i « *amant de la vida* » (cf. Sv 11, 26), disposat a ajudar, salvar i perdonar. Així, per exemple, diu el salmista en el Salm 31: « *En tu, Senyor, m'emparo, que no en tingui un desengany. (...) Treu-me del llaç que m'han parat, ets tu qui em defensa* »(vv. 2.5). Així doncs, ja en la lamentació pot sorgir quelcom de la lloança, que s'anuncia en l'esperança de la intervenció divina i després es fa explícita quan la salvació divina esdevé realitat. De manera anàloga, en els Salms d'acció de gràcies i de lloança, fent memòria del do rebut o contemplant la grandesa de la misericòrdia de Déu, hom reconeix

també la pròpia petitesa i la necessitat d'ésser salvat, que és a la base de la súplica. Així es confessa a Déu la pròpia condició de criatura inevitablement marcada per la mort, però portadora d'un desig radical de vida. Per això el salmista exclama en el Salm 86: « *Et lloaré, Senyor, Déu meu, amb tot el cor, glorificaré per sempre el teu nom: L'amor que em tens és molt gran, m'has salvat de la terra dels morts* » (vv. 12-13).

D'aquesta manera, en la pregària dels Salms, la súplica i la lloança s'entrellacen i es fonen en un únic cant que celebra la gràcia eterna del Senyor que s'inclina cap a la nostra fragilitat.

Precisament per permetre al poble dels creients unir-se a aquest cant, el llibre del Salteri va ser donat a Israel i a l'Església. Els Salms, de fet, ensenyen a pregar. En ells la Paraula de Déu esdevé paraula d'oració –i són les paraules del salmista inspirat—

que esdevé també paraula de l'orant que prega els Salms. És aquesta la bellesa i la particularitat d'aquest llibre bíblic: les oracions contingudes en ell, a diferència d'altres oracions que trobem a la Sagrada Escriptura, no s'insereixen en una trama narrativa que especifica el sentit i la funció. Els Salms són donats al creient precisament com a text de pregària, que té com a única finalitat convertir-se en la pregària de qui els assumeix i amb ells s'adreça a Déu. Atès que són Paraula de Déu, qui prega els Salms parla a Déu amb les mateixes paraules que Déu ens ha donat, s'adreça a Ell amb les paraules que Ell mateix ens dóna. Així, en resar els Salms s'aprèn a pregar. Són una escola de pregària.

Quelcom semblant passa quan un nen comença a parlar: aprèn a expressar les seves pròpies sensacions, emocions i necessitats amb paraules que no li pertanyen de

manera innata, sinó que aprèn dels pares i dels qui viuen amb ell. Allò que el nen vol expressar és la seva pròpia vivència, però el mitjà expressiu és d'altres, i ell a poc a poc s'apropia d'aquest mitjà, les paraules rebudes dels pares esdevenen les seves paraules i a través d'elles aprèn també una manera de pensar i de sentir, accedeix a tot un món de conceptes, i creix en ell, es relaciona amb la realitat, amb els homes i amb Déu. La llengua dels pares, finalment, esdevé la seva llengua, parla amb paraules rebudes d'altres que ja s'han convertit en les seves paraules. El mateix succeeix amb la pregària dels Salms. Se'ns donen perquè aprenguem a adreçar-nos a Déu, a comunicar-nos amb Ell, a parlar de nosaltres amb les seves paraules, a tenir un llenguatge per a la trobada amb Déu. I, a través d'aquestes paraules, serà possible també conèixer i acollir els criteris del seu actuar, acostar-se al misteri

dels seus pensaments i dels seus camins (cf. Is 55, 8-9), per créixer cada vegada més en la fe i en l'amor. Com les nostres paraules no són només paraules, sinó que ens ensenyen un món real i conceptual, així també aquestes oracions ens ensenyen el cor de Déu, de manera que no només podem parlar amb Déu, sinó que també podem aprendre qui és Déu i, aprenent com parlar amb ell, aprenem l'ésser home, l'ésser nosaltres mateixos.

Referent a això, és significatiu el títol que la tradició jueva ha donat al Salteri. Es diu *tehillîm*, un terme hebreu que vol dir «lloances», de l'arrel verbal que trobem en l'expressió «Halleluyah», és a dir, literalment «lloe-lo». Aquest llibre d'oracions, per tant, encara que és multiforme i complex, amb els seus diversos gèneres literaris i amb la seva articulació entre lloança i súplica, és en definitiva un llibre de

lloances, que ensenya a donar gràcies, a celebrar la grandesa del do de Déu , a reconèixer la bellesa de les seves obres i a glorificar el seu sant nom. Aquesta és la resposta més adequada davant la manifestació del Senyor i l'experiència de la seva bondat. Ensenyant-nos a resar, els salms ens ensenyen que també en la desolació, també en el dolor, la presència de Déu roman, és font de meravella i de consol. Es pot plorar, suplicar, intercedir, lamentar-se, però amb la consciència que estem caminant cap a la llum, on la lloança podrà ser definitiva. Com ens ensenya el Salm 36: « *En tu hi ha la font de la vida, i veiem la llum en la teva llum* » (Sal 36, 10).

Però, a més d'aquest títol general del llibre, la tradició jueva ha posat en molts Salms títols específics, atribuïts, en la seva gran majoria, al rei David. Figura de notable talla humana i teològica, David és un

personatge complex, que va travessar les més diverses experiències fonamentals de la vida. Jove pastor del ramat patern, passant per alternes i de vegades dramàtiques vicissituds, esdevé rei d'Israel, pastor del poble de Déu. Home de pau, va combatre moltes guerres; incansable i tenaç cercador de Déu, va traïr el seu amor, i això és característic: sempre va cercar Déu, encara que va pecar greument moltes vegades; humil penitent, va acollir el perdó diví, fins i tot el càstig diví, i va acceptar un destí marcat pel dolor. David va ser un rei, malgrat totes les seves debilitats, « *segons el cor de Déu* » (cf. 1 S 13, 14), és a dir, un orant apassionat, un home que sabia el que vol dir suplicar i lloar. La relació dels Salms amb aquest insigne rei d'Israel és, per tant, important, perquè ell és una figura messiànica, ungit del Senyor, en el qual d'alguna manera s'albira el misteri de Crist.

Igualment importants i significatives són la manera i la freqüència amb què les paraules dels Salms són represes en el Nou Testament, assumint-ne i destacant-ne el valor profètic suggerit per la relació del Salteri amb la figura messiànica de David. Al Senyor Jesús, que en la seva vida terrenal va pregar amb els Salms, troben el compliment definitiu i revelen el seu sentit més ple i profund. Les oracions del Salteri, amb les quals es parla a Déu, ens parlen d'Ell, ens parlen del Fill, imatge del Déu invisible (cf. Col 1, 15), que ens revela plenament el rostre del Pare. El cristià, per tant, en resar els Salms, ora al Pare en Crist i amb Crist, assumint aquests cants en una perspectiva nova, que té en el misteri pasqual la seva última clau d'interpretació. Així l'horitzó de l'orant s'obre a realitats inesperades, tot Salm adquireix una llum nova en Crist i el Salteri pot brillar en tota la seva infinita riquesa.

Estimats germans i germanes,
prenguem, per tant, en les nostres
mans aquest llibre sant; deixem que
Déu ens ensenyi a adreçar-nos a Ell;
fem del Salteri una guia que ens
ajudi i ens acompanyi diàriament en
el camí de l'oració. I demanem també
nosaltres, com els deixebles de Jesús,
« *Senyor, ensenya'ns a pregar* » (Lc 11,
1), obrint el cor a acollir la pregària
del Mestre, en el qual totes les
oracions arriben a la seva plenitud.
Així, sent fills en el Fill, podrem
parlar a Déu, cridant « *Pare nostre* ».
Gràcies.